

Statistisk ukehefte

S T A T I S T I S K S E N T R A L B Y R Å

Nr. 37 - 1. årgang

Oslo, 15. september 1960

I N N H O L D

Konjunkturtendensene høsten 1960

Engrosprisindeks pr. 15. august 1960

Emisjoner av ihendehaverobligasjoner i august 1960

Industriproduksjonen i juli 1960

Utenrikshandelen i august 1960

Levekostnadsindeksen pr. 15. august 1960

Tillegg til de internasjonale månedstabeller i Statistisk månedshefte
nr. 8, 1960

Konjunkturtendensene høsten 1960

Siden Statistisk Sentralbyrå i mai sendte ut sin oversikt over konjunkturtendensene våren 1960, har den økonomiske utviklingen i Vest-Europa fulgt andre linjer enn i Sambandsstatene.

Utviklingen i Sambandsstatene har vært preget av liten produksjonsøkning og tendenser til sviktende etterspørsel. Nasjonalproduktet økte bare ubetydelig fra første til annet kvartal, mens industriproduksjonen viste en svak nedgang. I de nærmeste måneder er det liten grunn til å vente noen øking av betydning i den samlede produksjonen. Det er likevel ennå for tidlig å si om stagnasjonen i det siste er innledningen til en mer alminnelig konjunkturedgang. De lettelser i penge- og kredittpolitikken som nylig er gjennomført, skulle iallfall i noen grad motvirke en slik utvikling.

I Vest-Europa har konjunkturoppgangen fortsatt. Den samlede etterspørsel er fortsatt stigende også i de land som i de siste måneder har gjennomført pengepolitiske tilstrammingsiltak. De fleste land har nå et meget stramt arbeidsmarked og lite ledig produksjonskapasitet, og dette bremser noe på farten i produksjonsstigningen. Økingen i vareeksporten som hittil har vært den viktigste drivkraft i konjunkturoppgangen, har avtatt noe i det siste, men næringslivets etterspørsel etter fast realkapital har fått stadig større omfang, og også konsumetterspørselen kan ventes å bli en ekspansiv faktor av stor betydning i månedene framover.

Under konjunkturoppgangen hittil har prisstigningen vært forholdsvis ubetydelig. De tendenser til prisstigning for industriråvarer som gjorde seg gjeldende mot slutten av fjoråret og i de første måneder i år, ble bare av kort varighet, og i de siste måneder har råvareprisene jevnt over vært fallende. Fra mai til august viste Reuters og Moodys råvareprisindekser en nedgang på henholdsvis 2,5 prosent og 4 prosent.

På det internasjonale fraktmarked har konjunkturoppgangen ennå ikke gitt noe særlig markert utslag. Beskjeftigelsen har jevnt over bedret seg noe i de siste måneder, men fraktratene for tørrlastskip viste nedgang fra første til annet kvartal, og tankfraktene falt langt sterkere i vår- og sommermånedene i år enn i fjor. I den aller siste tiden har det vært tegn til en viss stigning i fraktratene.

Den raske produksjonsstigningen i S a m b a n d s s t a t e n e etter at stålstreiken sluttet i fjor høst, stoppet opp i første kvartal i år. Fra første til annet kvartal var det praktisk talt ingen øking i bruttonasjonalproduktet, regnet i faste priser, etter at oppgangen i foregående kvartal hadde vært hele 2,6 prosent. I årets seks første måneder sett under ett, var bruttonasjonalproduktet 2,7 prosent større enn i første halvår i fjor.

Den sesongkorrigerte indeks for industriproduksjonen lå i juli på samme nivå som i juni. Den sesongjusterte indeks har, bortsett fra mai da industriproduksjonen lå en prosent høyere, holdt seg uforandret i de fem siste måneder. I annet kvartal i år lå indeksen ca. 1 prosent høyere enn i tilsvarende periode året før.

Det er i første rekke mindre produksjon av stål og av biler som har bidratt til nedgangen i den samlede industriproduksjon siden årsskiftet. Kapasitetsutnyttningen i stålindustrien har stadig avtatt siden januar, og siden begynnelsen av juli har den ligget på ca. 55 prosent. De fleste andre industrigruppene viser jevnt over svakt stigende eller omtrent uforandret produksjon.

Tallet på sysselsatte i alt økte fra 64,0 millioner i januar til 68,7 millioner i juli, og den samlede sysselsetting lå da ca. 1,6 prosent høyere enn på samme tidspunkt i fjor. I vår- og sommermånedene har sysselsettingen i store trekk fulgt det vanlige sesongmønsteret. Arbeidsløsheten har i det siste hatt en noe stigende tendens. Arbeidsløshetsprosenten (sesongjustert) som viste nedgang fra i fjor høst og fram til februar, har økt noe og lå i juni på 5,5 og i juli på 5,4.

Svikten i næringslivets lagerretterspørsel hittil i år er den viktigste årsaken til den svake produksjonsøkningen. I høstmånedene i fjor og i første kvartal i år, etter at produksjonen i stålindustrien var kommet i gang igjen, økte de samlede varelagre meget sterkt. I januar var økingen i de samlede varelagre 13,2 milliarder dollar regnet på årsbasis, og for første kvartal sett under ett var det tilsvarende tall 11,4 milliarder dollar ifølge sesongjusterte tall. Siden januar har tempoet i lageroppbyggingen stadig avtatt, slik at økingen i de samlede varelagre i annet kvartal og i juni måned kom ned på henholdsvis 4,8 og 2,4 milliarder dollar regnet på årsbasis.

Næringslivets bruttoinvestering i fast realkapital økte med ca. 4 prosent fra første til annet kvartal, og lå i årets seks første måneder ca. 11 prosent høyere enn i samme periode året før. Hele økingen i annet kvartal falt på maskiner og utstyr, idet næringslivets bygge- og anleggsvirksomhet da lå ca. 1 prosent lavere enn i kvartalet før.

Verdien av boligbyggingen gikk, ifølge sesongjusterte oppgaver, ned med 1,5 prosent fra første til annet kvartal, og lå da ca. 11 prosent lavere

enn i samme kvartal i fjor. De siste tallene for boligbyggingen synes å tyde på en noe gunstigere utvikling, idet sesongjusterte tall viste en svak øking i aktiviteten både i juni og juli.

Verdien av vareeksporten lå i første halvår i år ca. 19 prosent høyere enn i samme periode for ett år siden. For juli måned var det tilsvarende tall 17 prosent.

De offentlige utgifter til kjøp av varer og tjenester regnet i faste priser har i første halvår i år ligget noe lavere enn i samme periode i fjor, men fra første til annet kvartal økte disse utgiftene med ca. 1 prosent.

Det totale private konsum økte ifølge sesongjusterte oppgaver med 1,6 prosent i annet kvartal, og lå da, regnet i faste priser, ca. 3 prosent høyere enn i samme kvartal året før. De samlede private inntekter beregnet på årsbasis gikk opp med ca. 2 prosent i annet kvartal i år, og var da ca. 5 prosent større enn samme kvartal ett år tidligere. Sesongjusterte tall for verdien av detaljomsetningen har vist liten øking i de siste måneder. Tallet for juli gikk ned med ca. 2 prosent i forhold til juni, og omsetningen i begge disse måneder under ett lå omtrent på samme nivå som i mars-april.

Alt i alt er det liten grunn til å vente produksjonsstigning i de nærmeste måneder. Ordretilgangen i industrien som i det siste har holdt seg omtrent uforandret, viste nedgang fra mai til juni, og i syv måneder på rad har nå tilgangen på nye ordrer ligget lavere enn de samlede leveranser.

Svikten i lagerretterspørsel og boligbygging vil imidlertid i tiden framover neppe komme til å gjøre seg like sterkt gjeldende som hittil i år. De samlede varelagre ligger nå lavt i forhold til den totale etterspørsel, og de diskontosenkinger som er gjennomført i det siste, sammen med et lettere kreditmarked, kan ventes å stimulere såvel lagerretterspørsel som boligbygging.

Næringslivets etterspørsel etter fast realkapital og konsumentenes utgifter er imidlertid usikre faktorer. I den siste tiden har både næringslivets bygge- og anleggsvirksomhet og maskinindustriens ordretilgang vist synkende tendens. De faktiske investeringsutgifter viser også noe mindre øking enn tidligere oppgaver over planlagte utgifter skulle tilsi. De siste oppgaver synes også å tyde på større tilbakeholdenhet fra konsumentenes side. En nylig avholdt undersøkelse over konsumentenes planlagte utgifter viser en viss svikt sammenliknet med en liknende undersøkelse som ble foretatt for noen måneder tilbake.

I S t o r b r i t a n n i a økte bruttonasjonalproduktet regnet i faste priser, med 3,4 prosent i første kvartal i år, og lå da ca. 12 prosent høyere enn i tilsvarende periode i 1959.

De reviderte oppgaver over industriproduksjonen anslår nå økingen i den sesongjusterte indeks til knapt 1 prosent fra første til annet kvartal, og regner med omtrent uforandret produksjon fra juni til juli. I første halvår i år lå industriproduksjonen i gjennomsnitt 9 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Det er nå tydelig at mangel på ledig produksjonskapasitet og arbeidskraft i en rekke bransjer setter spor etter seg i tallene for industriproduksjonen. Svikten i etterspørselen etter varige forbruksartikler i de siste måneder og nedgangen i eksporten til Sambandsstatene har sikkert også bidratt til å dempe ned tilveksten i den samlede industriproduksjonen.

Konjunkturoppgangen har etter hvert ført til et meget stramt arbeidsmarked. I juli ble det registrert i alt 292 000 arbeidsløse, mens tallet på ledige plasser var 379 000. Tallet på arbeidsløse i denne måned utgjorde 1,2 prosent av den samlede arbeidsstyrke.

De viktigste drivkrefter i konjunkturoppgangen hittil i år har vært næringslivets etterspørsel etter fast realkapital, boligbyggingen og lagerøkingen. De samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital økte ifølge sesongjusterte oppgaver med ca. 2,5 prosent fra fjerde kvartal i fjor til første kvartal i år, og lå da 13 prosent høyere enn i samme periode året før.

Den private konsumetterspørsel har også fulgt godt med i oppgangen. Sesongjusterte tall for verdien av detaljomsetningen har gjennomgående vist stigning fra måned til måned, og det siste tallet som gjelder juli ligger 1 prosent over nivået i foregående måned.

Vareeksporten som utviklet seg gunstig i første kvartal, har vist en avgjort svikt i de siste måneder. Fra mai til juni falt verdien av vareeksporten ifølge sesongjusterte oppgaver med ca. 3 prosent, og i juli ble det registrert en ytterligere nedgang på 5 prosent. Det er i første rekke eksporten til U.S.A. og Sterling-området som viser nedgang, mens eksporten til vest-europeiske land har holdt seg godt oppe.

Den samlede etterspørsel i Storbritannia ventes fortsatt å øke, men i svakere tempo enn hittil. De pengepolitiske tilstramningstiltak som er gjennomført, sammen med restriksjonene på avbetalingshandelen, vil antakelig minske lageroppbyggingen og etterspørselen etter varige forbruksartikler. Svikten i eksportetterspørselen er også en usikker faktor i konjunkturbildet, men alt i alt er det grunn til å tro at økt etterspørsel etter investeringsvarer fra næringslivets side minst vil oppveie disse svakhetstrekk på etterspørselssiden.

I V e s t - T y s k l a n d har den sterke produksjonsstigningen fortsatt, men i noe svakere tempo. I første halvår var industriproduksjonen ca. 13 prosent større enn i tilsvarende periode året før, og produksjonsindeksen for juli lå 10 prosent høyere enn i samme måned i fjor.

I juni og juli ble det registrert henholdsvis 134 000 og 120 000 arbeidsløse, og det svarte til 0,7 og 0,6 prosent av den samlede arbeidsstyrke. Samtidig ble det i juli meldt om 524 000 ledige plasser. For å lette presset på arbeidsmarkedet ble det i første halvår i år rekruttert ca. 65 000 utenlandske arbeidere - vesentlig fra Italia -, og et stort antall ventes også i annet halvår.

De viktigste ekspansive faktorer i konjunkturoppgangen hittil i år har vært vareeksporten og etterspørselen etter fast realkapital. Verdien av vareeksporten lå i første halvår i år 21 prosent høyere enn i samme periode året før. I månedene juni og juli sett under ett var eksportverdien 17 prosent større enn i de tilsvarende måneder i 1959. Det foreligger ennå ingen oppgaver over de samlede bruttoinvesteringer i fast realkapital i første halvår, men produksjonstall for investeringsvareindustrien og bygge- og anleggsvirksomheten tyder på en oppgang på 14-17 prosent sammenliknet med første halvår i fjor.

I de nærmeste månedene kan en regne med at næringslivets investeringsetterspørsel og eksporten ^{fortsatt} vil trekke i ekspansiv retning. Den private konsumetterspørsel er også stigende. I månedene mars og april ble det gjennomført lønnsforhøyelser på ca. 7 prosent for om lag tredjeparten av den samlede arbeidsstyrken, og ytterligere lønnsstigning vil finne sted i de nærmeste månedene.

De pengepolitiske tilstrammingstiltak som er gjennomført, med økte innskottsreserver for bankene og diskontoforhøyelser, ser ikke ut til å ha virket særlig sterkt på den samlede etterspørsel. I tiden framover kan en regne med en viss avslapning i boligbyggingen, men ordretilgangen i industrien, som i de siste tre-fire måneder har ligget 15-20 prosent høyere enn i samme periode året før, tyder på at den samlede etterspørsel fremdeles øker i raskt tempo.

I F r a n k r i k e viste den sesongjusterte indeks for industriproduksjonen en svak nedgang i de første måneder i år, men i annet kvartal har indeksen på nytt vært stigende. Tallet for juni ligger imidlertid ennå noe lavere enn ved årsskiftet. I første halvår sett under ett var industriproduksjonen ca. 10 prosent større enn i samme periode året før, og for juni måned i år var det tilsvarende tallet 7 prosent. I motsetning til i Vest-Tyskland og i Storbritannia finnes det fremdeles ledig produksjonskapasitet i fransk industri.

Tallet på arbeidsløse har vist sesongmessig nedgang fra måned til måned i år, og jevnt over har arbeidsløsheten ligget 6-7 prosent lavere enn i fjor. Tallet på ledige plasser har samtidig vært stigende, men tilstrammingen på arbeidsmarkedet har vært mindre markert enn i Vest-Tyskland og Storbritannia.

Hittil er det først og fremst vareeksporten som har vært en særlig sterk drivkraft bak konjunkturoppgangen. Verdien av vareeksporten var i første kvartal i år hele 50 prosent større enn i samme kvartal året før. Senere tall viser ikke en så eksepsjonelt sterk stigning. For annet kvartal og for juli måned var verdien av vareeksporten henholdsvis 19 og 22 prosent større enn i tilsvarende perioder ett år tidligere.

De siste oppgaver over boligbyggingen synes å tyde på en viss stigning fra første til annet kvartal, og denne utviklingen ventes også å fortsette framover i høstmånedene. Næringslivets investeringsetterspørsel og de offentlige utgifter til kjøp av varer og tjenester har også vist tydelige tendenser til stigning i de siste måneder. Verdien av detaljomsetningen, som i årets to første måneder lå knapt 1 prosent høyere enn samme periode året før, var i mars-april om lag 6 prosent større enn på samme tid i fjor. Lønnsforhøyelser som ventes å finne sted i den nærmeste tiden, skulle også bidra til å stimulere konsumetterspørselen ytterligere. Alt i alt kan en derfor regne med fortsatt stigning i den samlede etterspørsel, selv om eksporten neppe i like sterk grad som hittil vil virke som en ekspansiv faktor.

I Norge har konjunkturoppgangen fortsatt fram gjennom vår- og sommermånedene. Tempoet i produksjonsøkingen var i de første 4-5 måneder av året stigende. Det er imidlertid tegn til at stigningstakten nå er i ferd med å avta. Arbeidsmarkedet har etter hvert blitt meget stramt, og det er lite trolig at det nå finnes ledig produksjonskapasitet av noe særlig omfang i næringslivet.

Oppstillingen nedenfor viser prosentvis øking i industriproduksjonen sammenliknet med tilsvarende periode ett år tidligere.

	<u>3.kv.</u> <u>1959</u>	<u>4.kv.</u> <u>1959</u>	<u>Jan.-feb.</u> <u>1960</u>	<u>Mars-april</u> <u>1960</u>	<u>Mai-juni</u> <u>1960</u>	<u>Juli</u> <u>1960</u>
Hele industrien	6,2	5,2	6,1	8,2	8,2	6,2
Eksportindustri	7,9	7,4	8,8	8,9	5,9	18,3
Hjemmeindustri	5,6	4,5	5,2	7,9	9,0	2,7
Herav:						
Konsumvareindustri..	9,0	7,2	8,5	9,3	10,2	6,5
Investeringsvare- industri	2,0	1,6	1,4	6,4	7,4	-

Tabellen viser at farten i produksjonsøkingen jevnt over økte fram til mars-april i år. For hele industrien synes imidlertid indeksen for senere måneder å markere en viss avslapning i stigningstakten. Et forsøk som er gjort på å korrigere den månedlige produksjonsindeksen for sesongvariasjoner, tyder på at den samlede industriproduksjon økte sterkt helt fram til mai-juni, men gikk ned i juli. De helt spesielle forhold i feriemåneden juli gjør det imidlertid vanskelig å vurdere julitallene.

I de siste seks måneder i fjor var den samlede industriproduksjonen 5,7 prosent større enn i samme periode i 1958. En tilsvarende sammenlikning for første halvår i år viser en oppgang på 7,5 prosent. Selv om industriproduksjonen i resten av året skulle bli liggende på samme nivå som i første halvår, vil den samlede industriproduksjon i år komme til å bli ca. 6 prosent høyere enn i 1959.

Under konjunkturoppsvinget i 1959 var det særlig eksportindustrien som hadde sterk produksjonsstigning. Etter hvert kom også hjemmeindustrien, og da særlig konsumvareindustrien, sterkere med i oppgangen. Den noe svakere produksjonsøking i investeringsvareindustrien førte til at veksten i hjemmeindustrien sett under ett, helt fram til januar-februar i år, holdt seg tydelig lavere enn i eksportindustrien. Senere ser det ut til å ha skjedd en endring i dette forholdet, med sterk produksjonsøking i investeringsvareindustrien og raskere produksjonsøking i hjemmeindustrien som helhet.

Produksjonsøkingen i eksportindustrien i de seks første måneder i år har vært særlig sterk innenfor primær jern- og metallindustri og treforedlingsindustri. Ved aluminiumsverkene og ferrolegeringsverkene var produksjonen i første halvår i år henholdsvis 17 og 14 prosent større enn i tilsvarende periode i fjor, og ved papirfabrikkene 13 prosent større. Innenfor konsumvareindustrien økte produksjonen meget sterkt i kullgruvene, konfeksjonsfabrikkene, meieriene og i trikotasjefabrikkene. Blant de industrigruppene som produserer investeringsvarer viste flere bransjer i jord- og steinindustri sterk produksjonsøking, og fra slutten av første kvartal økte produksjonen meget sterkt også i flere viktige bransjer innen jern- og metallindustri. Da den månedlige produksjonsindeksen i denne industrien i stor utstrekning bygger på oppgaver over utførte timeverk, vil økingen i produksjonen her bli undervurdert i den utstrekning produksjonen pr. arbeidstime har steget.

Produksjonsvolumet i industrien ligger nå alt i alt betydelig over nivået fra like før konjunkturedgangen satte inn i slutten av 1957. Den samlede industriproduksjon i første og annet kvartal og i første halvår i år var henholdsvis 7,1, 11,6 og 9,3 prosent større enn i de tilsvarende perioder tre år tidligere. En nærmere analyse viser dessuten at produksjonsøkingen i løpet av de siste tre år har vært svært forskjellig for de ulike

deler av industrien. Produksjonen i eksportindustrien lå i annet kvartal i år 6,7 prosent over nivået i samme kvartal før konjunkturedgangen satte inn for tre år siden. I hjemmeindustrien har produksjonen i samme tidsrom økt med 13,2 prosent, og oppgangen har vært omtrent like sterk i konsumvare- og investeringsvareindustrien.

Om produksjonsutviklingen i de andre næringene foreligger disse opplysninger:

1. I jordbruket og hagebruket blir avlingene i år betydelig større enn i fjor, men det har til dels vært vanskelige innhøstingsforhold. Den samlede husdyrproduksjonen blir en god del større i år enn i fjor.
2. I skogbruket ble det i hogstsesongen 1959-60 etter foreløpige overslag avvirket ca. 7 mill. kbm. bartretømmer til salg. Dette er 7,5 prosent mer enn i foregående hogstsesong.
3. Utbyttet av fisket var i første halvår i år om lag 796 000 tonn, mot 845 000 i samme periode året før. Sammenliknet med tidligere etterkrigsår vil 1960 bli et meget dårlig år for fiskerinæringen.
4. Mengdeutbyttet av hvalfangsten i sesongen 1959-60 ble ca. 18 prosent mindre enn i sesongen før.
5. Bygge- og anleggsvirksomheten hadde omtrent samme omfang i første halvår i år som i fjor. Byggevirksomheten var noe større enn i samme periode året før, men i anleggsvirksomhet var sysselsettingen i de syv første måneder i år gjennomsnittlig 5 prosent lavere enn i tilsvarende periode for ett år siden.
6. I skipsfart var den seilende tonnasje i første halvår i år gjennomsnittlig vel 9 prosent større enn i første halvår 1959. Tonnasjen av skip i opplag ved utgangen av august i år var 23 prosent mindre enn for ett år siden. Fraktratene for tørrlastskip har i første halvår i år ligget anslagsvis 7-10 prosent høyere enn i første halvår i fjor. For tankskip har fraktratene i første halvår i år ligget om lag 10 prosent lavere enn i tilsvarende periode i 1959.

I de fleste andre tjenesteytende næringer har produksjonsvolumet jevnt over steget fra i fjor til i år. Etter foreløpige beregninger økte bruttonasjonalproduktet uttrykt i faste priser med ca. 6 prosent fra første halvår 1959 til første halvår 1960. For første og annet kvartal hver for seg var de tilsvarende tall vel 6 prosent og 5 prosent.

Konjunkturoppgangen har etter hvert ført til en markert tilstrømming på arbeidsmarkedet. Tallet på sysselsatte lønnsinntakere økte i de syv første måneder i år med 44 000, eller med 4 000 flere enn i samme periode året før. Ved utgangen av juli var sysselsettingen i alt 17 000 høyere enn

for ett år siden og ca. 9 000 større enn på tilsvarende tidspunkt i 1957, før konjunkturedgangen satte inn.

Det meste av økingen i sysselsettingen det siste året faller på bergverksdrift og industri, der tallet på sysselsatte ved utgangen av juli var 10 000 større enn ett år tidligere. Sammenliknet med juli for tre år siden var likevel tallet på lønsmottakere i bergverksdrift og industri ca. 2 000 lavere i juli i år. Sysselsettingen har ellers økt betydelig det siste året i de tjenesteytende næringer, men i bygge- og anleggsvirksomhet var tallet på lønsmottakere om lag det samme i år som i fjor. I jordbruk og skogbruk var tallet på lønsmottakere i juli ca. 5 500 lavere enn på samme tid for ett år siden.

Arbeidsløysa har i de syv første måneder i år utviklet seg slik:

	Registrerte arbeidsløse i alt	I prosent av den totale arbeidsstyrke	Endring i tallet på arbeidsledige fra i fjor
31. januar	34 600	2,3	- 9 400
29. februar	27 600	1,8	- 8 300
31. mars	24 400	1,6	- 7 300
30. april	20 800	1,4	- 4 900
31. mai	9 800	0,7	- 3 200
30. juni	5 500	0,4	- 3 000
31. juli	4 400	0,3	- 2 600

De viktigste ekspansive faktorer bak konjunkturoppgangen hittil i år har vært eksporten, bruttoinvesteringene i maskiner og transportmidler utenom skip og i lager.

Volumet av vareeksporten uten skip var i første kvartal i år ca. 15 prosent større enn i samme periode året før og i annet kvartal ca. 3 prosent større. De tilsvarende endringstall for tredje og fjerde kvartal i fjor var ca. 11 prosent. Oppgavene over verdien av vareeksporten for juli og august tyder på at eksportvolumet da lå ca. 5 prosent høyere enn i samme måned i fjor. Det hovedinntrykk disse tallene gir, er at vareeksporten nå ikke lenger er stigende.

I første halvår i år var det særlig sterk øking i eksportverdien av maskiner og apparater, metaller, malmer, treforedlingsprodukter, tekstil- og bekledningsvarer og matvarer fra jordbruket. Eksporten av skip og av tjenester var betydelig større i de seks første måneder i år enn i samme periode i 1959. Etter foreløpige beregninger ser det ut til at volumet av den samlede eksport av varer og tjenester i første halvår i år har ligget ca. 11 prosent over nivået i de samme måneder året før. Det tilsvarende tall for annet halvår i 1959 var 4 prosent.

De samlede bruttoinvesteringer uttrykt i faste priser har i første halvår ligget om lag 9 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Det er ellers tydelig at investeringsaktiviteten, sett under ett, har vært stigende. I de seks siste måneder i fjor lå de samlede bruttoinvesteringer, regnet i faste priser, ca. 3 prosent høyere enn i samme periode et år tidligere. De tilsvarende tall for første og annet kvartal i år var, ifølge foreløpige beregninger, henholdsvis 6 prosent og 13 prosent. Omtrent hele økingen i bruttoinvesteringene faller på maskiner og transportmidler utenom skip og på posten lagerendring. Bruttoinvestering i maskiner og transportmidler uten skip viste en oppgang på hele 22 prosent, regnet i faste priser, fra første halvår i fjor til første halvår i år. De samlede varelagre økte med ca. 60 mill. kr. i de seks første måneder i år, mens lagerreduksjonen i samme periode i fjor er anslått til knapt 300 mill. kr.

Bruttoinvestering i bygninger og anlegg, uttrykt i faste priser, viste etter foreløpige beregninger bare en svak oppgang (ca. 2 prosent) fra første halvår i fjor til i år. Dette stemmer godt overens med de oppgaver som nå foreligger over byggevirksomheten i første halvår. Arealet av bygg tatt i bruk har i første halvår i år vært ca. 5 prosent større enn i samme periode i fjor. Det er tatt i bruk omtrent like mange boligbygg i år som i fjor. Arealet av bygg under arbeid har også hittil i år vært en god del større enn i de seks første måneder i fjor. Når det gjelder innvilgede og registrerte bygg, og bygg satt i gang, har imidlertid arealet ligget henholdsvis 2 prosent og 7 prosent lavere i år enn i fjor. Mer enn hele nedgangen i areal for igangsatte bygg faller på bedrifter og offentlige institusjoner, idet arealet av igangsatte boligbygg var noe større enn i første halvår i fjor.

Bruttoinvestering i skip og båter i første halvår i år viser en markert nedgang fra første halvår i fjor. Alt i alt ble det i årets seks første måneder investert ca. 220 mill. kr. mindre enn i samme periode i fjor. Regnet i faste priser svarer dette til en nedgang på ca. 16 prosent.

Det private konsumet har fulgt godt med i oppgangen i første halvår. Verdien av detaljomsetningen lå både i første og annet kvartal betydelig over nivået i tilsvarende perioder året før, og i første halvår, sett under ett, var verdien av omsetningen 7,5 prosent større enn i samme periode i fjor.

De anslag som kan gjøres ved å stille sammen indekser for verdien av detaljomsetningen og levekostnadsindeksen viser at de omsatte varemengder i år har vært større enn i samme periode i fjor for de fleste varegrupper. Sterkest øking finner en for varegruppene radio og elektrisk utstyr, biler, møbler og tekstil- og bekledningsvarer. Forbruket av tjenester, som ikke kommer med i detaljomsetningsindeksen, har også økt, og en kan nå etter

foreløpige beregninger anslå økingen i konsumet av varer og tjenester, regnet i faste priser, til ca. 6 prosent fra første halvår i fjor til i år.

Lønnskattens samlede disponible realinntekt var i første halvår i år anslagsvis 4 prosent større enn i samme periode året før.

Indekstallet for leviekostnadene har holdt seg forholdsvis konstant hittil i år, og lå i juli på samme nivå som i siste kvartal i 1959.

Produksjonsstigningen i første halvår i år har ført til en meget betydelig øking i importen. I første og annet kvartal lå volumet av vareimporten uten skip henholdsvis 27 prosent og 20 prosent høyere enn i tilsvarende perioder ett år tidligere. Verditallene for vareimporten i juli og august måned tyder på at importvolumet da var anslagsvis 18-19 prosent større enn i tilsvarende måneder i 1959.

Det er først og fremst økt import av råvarer til industrien og av investeringsvarer som har bidratt til den sterke økingen av importen sammenliknet med de syv første måneder i fjor. Særlig stor oppgang i importverdien finner en for varegruppene dyre- og plantefett, kjemikalier, malmer, metaller og maskiner og transportmidler utenom skip.

Underskottet på varebyttebalansen i første og annet kvartal i år ble henholdsvis 220 mill. kr. og 290 mill. kr. større enn i de samme kvartaler i fjor. Nettoimporten av skip gikk imidlertid sterkt ned regnet fra første kvartal i fjor til i år, og lå i første halvår, sett under ett, ca. 280 mill. kr. lavere enn i samme periode i 1959. Nettovalutafraktene ble i første halvår i år ca. 170 mill. kr. større enn i de tilsvarende seks måneder i fjor. Underskottet på det samlede driftsregnskapet overfor utlandet var i de seks første måneder i år alt i alt 330 mill. kr. Det tilsvarende tall var 440 mill. kr. i første halvår i fjor. En stor del av nedgangen i det samlede driftsunderskott sammenliknet med første halvår i fjor, skyldes en ekstraordinær innbetaling av krigsfangeerstatninger fra Vest-Tyskland på ca. 70 mill. kr.

Netto-opplåningen i utlandet i første halvår i år har dekket hele driftsunderskottet og dessuten gitt rom for en øking i valutabeholdningene på vel 60 mill. kr.

Slik en nå kan bedømme utsiktene er det overveiende sannsynlig at 1960 som helhet vil bli et meget godt år. I første halvår var bruttonasjonalproduktet, regnet i faste priser, ca. 6 prosent større enn i samme periode i fjor. Selv om en ikke kan vente like sterk vekst i annet halvår, vil bruttonasjonalproduktet for hele året komme til å øke om lag like sterkt som fra 1958 til 1959, og betydelig sterkere enn gjennomsnittlig for etterkrigsperioden.

I månedene framover vil den samlede produksjonen neppe komme til å øke like raskt som i første halvår. Det er nå flere ting som tyder på at den samlede etterspørsel ikke kan ventes å stige like sterkt som hittil i år. I en del industrigrupper har det i den siste tiden vært en viss tendens til svikt i ordretilgangen. Utviklingen i vareeksporten i de siste måneder tyder ellers på at eksportvolumet nå ikke lenger er stigende. Tallene for igangsatte bygg i første halvår gjør at en antakelig må regne med en noe svakere stigning i byggevirksomheten enn tidligere. Næringslivets etterspørsel etter maskiner, utstyr og transportmidler utenom skip, sammen med det private konsumet ser fortsatt ut til å være stigende.

Også på produksjonssiden finner en forhold som gir grunn til å regne med at den raske produksjonsstigningen ikke vil kunne fortsette i samme tempo. Tilgangen på ledig arbeidskraft og produksjonskapasiteten i næringene setter nå i høyere grad enn før grenser for stigningstakten i den samlede produksjonen. Produksjonsveksten vil i større grad enn i de forløpne to år avhenge av at produksjonen pr. sysselsatt øker.

Engrosprisindeks pr. 15. august 1960 (1952 = 100)

(Forrige månedsmelding ble offentliggjort i SU nr. 33, 1960)

Statistisk Sentralbyrås engrosprisindeks pr. 15. august er uendret fra måneden før, 110.

Indekstallet for fast brensel, brenselolje og elektrisk kraft og for kjemikalier har falt to poeng, og indekstallet for matvarer og for animalske og vegetabiliske oljer og fett ett poeng. Indekstallene for de andre varegruppene er uendret.

Indekstallet for konsumvarer i alt har falt ett poeng, mens indekstallet for ikke-varige produksjonsmidler er uendret.

Engrosprisindeks (prisindeks for førstegangsomsetningen innen landet) 1952 = 100

	Juli 1959	Aug. 1959	Juli 1960	Aug. 1960
Matvarer	121	122	119	118
Drikkevarer og tobakk	111	111	110	110
Råvarer	112	112	113	113
Fast brensel, brenselolje og elektrisk kraft	105	105	103	101
Animalske og vegetabiliske oljer og fett	97	97	93	92
Kjemikalier	106	106	110	108
Bearbeidde varer	104	104	106	106
Maskiner og transportmidler	108	108	108	108
Forskjellige ferdigvarer	96	97	98	98
Total	110	111	110	110
Konsumvarer ¹⁾	112	112	111	110
Ikke-varige produksjonsmidler	109	110	110	110
Av dette: Byggematerialer	113	113	115	115

1) Unntatt konsumvarer i gruppen maskiner og transportmidler.

Emisjoner av ihendehaverobligasjoner i august 1960

(Forrige månedsmelding ble offentliggjort i SU nr. 33, 1960)

Ifølge Statistisk Sentralbyrås kredittmarkedstatistikk ble det i august emittert¹⁾ ihendehaverobligasjoner for i alt 63,2 mill. kr., mot for 53,5 mill. kr. i august i fjor.

Av de emitterte statsobligasjoner overtok Postsparebanken for 7,0 mill. kr. (5 prosent 1960), sparebanker for 2,8 mill. kr. (4 1/2 og 5 prosent 1960) og forretningsbanker for 1,6 mill. kr. (4 1/2 og 5 prosent 1960). Mosjøen Aluminium A/S emitterte obligasjoner for 30,0 mill. kr. og kredittforeninger o.l. for 14,8 mill. kr.

Emitterte ihendehaverobligasjoner. Mill. kr.

Låntakere	1959		1960	
	Aug.	Jan.- Aug.	Aug.	Jan.- Aug.
Statskassen	39,8	502,6	11,6	295,0
Kommunekasser	1,2	12,5	1,8	63,9
Statsbanker	-	6,4	-	-
Kredittforeninger o.l.	7,2	126,0	14,8	183,7
Herav realkredittforeninger	3,0	50,0	14,8	76,9
Statsforetak	-	60,1	-	26,0
Kommuneforetak	4,6	28,1	-	43,1
Andre	0,7	88,7	35,0	105,4
I alt	53,5	824,4	63,2	717,1

1) Første gangs salg av obligasjoner i norske kroner.

Industriproduksjonen i juli 1960

(Forrige månedsmelding ble offentliggjort i SU nr. 33, 1960)

Statistisk Sentralbyrås månedlige produksjonsindeks viser at industriproduksjonen var om lag 7 prosent større i juli i år enn i samme måned i fjor. Indekstallene var henholdsvis 85 og 80 (beregnet som et ukegjennomsnitt og med gjennomsnittlig månedsproduksjon i 1955=100). Produksjonen gikk som vanlig sterkt ned fra juni.

Produksjonsøkningen var størst i eksportindustrien med 18 prosent. Indekstallene for juli i år og i fjor var henholdsvis 110 og 93. Vel en fjerdedel av økingen skyldes at produksjonen av hermetikk, frossen fisk og sildolje og sildemjøl var større enn i fjor. Også de øvrige gruppene innen eksportindustrien, unntatt karbid- og cyanamidfabrikkene, viste økt produksjon fra juli i fjor.

I hjemmeindustrien var produksjonen i juli knapt 3 prosent større i år enn i fjor. Indekstallet var 77 i år mot 75 i fjor. Økingen falt i sin helhet på konsumvareindustrien hvor produksjonen i juli var 6 prosent større enn i fjor, mens investeringsvareindustrien viste en svak nedgang. Indekstallet for investeringsvareindustrien beregnes imidlertid for en stor del på grunnlag av oppgaver over utførte timeverk uten korreksjon for eventuelle endringer i produksjonen pr. timeverk. Tallene for denne gruppen er derfor meget usikre.

I gjennomsnitt for de 7 første månedene av året var indekstallet for hele industrien 7,4 prosent høyere i 1960 enn i 1959. I eksportindustrien var stigningen 9 prosent og i hjemmeindustrien 7 prosent.

Produksjonsindeks for bergverk, industri og elektrisitetsproduksjon. 1955 = 100

	Jan.-Juli		Juli	Juni	Juli
	1959	1960	1959	1960	1960
<u>Hele industrien</u>	110	119	80	129	85
Bryting av kull og malm	108	114	69	108	79
Nærings- og nytelsesmiddelindustri i alt	112	117	107	145	111
Av dette: Meierier	156	173	168	220	178
" " : Hermetikkfabrikker	94	97	78	190	111
" " : Sjokoladefabrikker	112	111	51	118	49
" " : Bryggerier og mineralvannfabrikker	115	118	156	158	137
" " : Tobakksfabrikker	102	103	73	134	69
Tekstilindustri i alt	102	108	50	116	47
Av dette: Trikotasjefabrikker	98	107	52	122	46
Bekledningsindustri i alt	106	121	48	131	47
Av dette: Konfeksjonsfabrikker	107	125	49	132	50
" " : Skotøyfabrikker	101	107	44	126	37
Trevare- og møbelindustri	92	92	68	1)111	62
Treforedlingsindustri i alt	110	124	90	138	96
Av dette: Tremasse- og cellulosefabrikker ..	103	113	80	126	91
" " : Papirfabrikker	111	125	94	138	101
Kjemisk industri i alt	111	118	97	117	106
Av dette: Kjemisk grunnindustri	122	131	110	131	118
" " : Olje- og fettindustri	76	81	54	55	85
Jord- og steinvareindustri	109	117	95	136	87
Primær jern- og metallindustri	145	166	117	1)173	142
Annen jern- og metallindustri	104	108	60	122	62
Andre industrier	99	111	44	126	58
<u>Gass- og elektrisitetsverk</u>	128	135	99	122	115
Eksportindustri	113	124	93	131	110
Hjemmeindustri i alt	109	117	75	129	77
Av dette: Konsumvareindustri	110	120	77	130	82
" " : Investeringsvareindustri	109	114	72	128	72

1) Rettet tall.

Utenrikshandelen i august 1960

(Forrige foreløpige månedsmelding ble offentliggjort i SU nr. 33, 1960)

Statistisk Sentralbyrås foreløpige oppgaver over verdien av utenrikshandelen uten skip i august 1960 viser en innførsel på 705 mill. kr. og en utførsel på 465 mill. kr. De tilsvarende tall for juli var 642 mill. kr. og 435 mill. kr.

I august 1959 viste oppgavene over verdien av utenrikshandelen uten skip en innførsel på 568 mill. kr. og en utførsel på 405 mill. kr.

Levekostnadsindeksen pr. 15. august 1960

(Forrige månedsmelding ble offentliggjort i SU nr. 33, 1960)

Statistisk Sentralbyrås indeks for levekostnadene pr. 15. august har falt ett poeng fra måneden før, fra 164 til 163.

Indekstallet for hovedgruppen matvarer har falt 1,1 prosent, fra 183 til 181. Av undergruppene har indekstallet for poteter, grønnsaker, frukt og bær falt 9,5 prosent og for mjølk, smør, ost og egg 0,6 prosent. Indekstallene for kjøtt og kjøttvarer har steget 1,8 prosent og for fisk og fiskevarer 0,5 prosent. Indekstallene for de andre matvaregruppene og de andre hovedgruppene er uendret.

Indekstall 1949 = 100

	Juli 1959	Aug. 1959	Juli 1960	Aug. 1960
Matvarer	185	186	183	181
Drikkevarer og tobakk	138	139	140	140
Kull, koks, ved og petroleum	183	183	183	183
Gass og elektrisitet	128	128	128	128
Bekledning	147	147	150	150
Husleie	141	143	145	145
Andre utgifter	154	154	156	156
Total	163	164	164	163

Tillegg til de internasjonale månedstabeller i Statistisk månedshefte nr. 8, 1960

Tallene er mottatt i tiden 7/9 - 13/9 1960 og er foreløpige. De vil eventuelt bli korrigert i Statistisk månedshefte. Der vil man også finne nærmere forklaringer til tallene og alle korreksjoner av eldre tall.

Tall i parentes gjelder måneden (kvartalet, uken) før.

D a n m a r k (tabell 69)

Produksjonsindeks

a. Industri	Kol. B a	Juli	94	(142)
Timelønn	" I	1.kv.	5,67	(5,71)

S v e r i g e (tabell 70)

Verdi av utenrikshandelen

a. Innførsel	" C a	Juli	1020	(1198)
b. Utførsel	" C b	Juli	1073	(1075)

S t o r b r i t a n n i a (tabell 71)

Sysselsetting	" A	Juli	24,2	(23,6)
Arbeidsløyse	" B	August	321	(292)
Reuters råvareindeks, uketall		5/9-9/9	84	(84)

V e s t - T y s k l a n d (tabell 73)

Arbeidsløyse	" B	August	113	(119)
Volum av utenrikshandelen				
a. Innførsel	" F a	Juli	298	(294)
b. Utførsel	" F b	Juli	261	(242)
Bytteforhold	" G	Juli	111	(111)

B e l g i a (tabell 74)

Arbeidsløyse	" A	Juli	95,0	(96,9)
Produksjonsindeks, industri	" B	Mars	121	(110)
		April	115	
Verdi av utenrikshandelen				
a. Innførsel	" D a	Juli	15357	(15711)
Levekostnadsindeks	" G	Juli	110	(110)

S a m b a n d s s t a t e n e (tabell 75)

Produksjon

b. Stålproduksjon	" D b	August	6,2	(6,1)
c. Bilproduksjon	" D c	August	351	(591R)
Verdi av utenrikshandelen				
a. Innførsel	" F a	Juli	1120	(1313)
b. Utførsel	" F b	Juli	1722	(1720R)
Moodys råvareindeks, uketall		5/9-9/9	88	(88)
Engrosprisindeks	" J	Juli	109	(109)
Timefortjeneste	" L	Juni	2,29	(2,29R)